

Södermanlands Spelmansförbund vill bevvara folkmusikaliska kulturarvet

I EN ARTIKEL om Alfta spelanslag i SN den 26/7 finns en del uppgifter om Södermanlands Spelmansförbund som kräver ett tillrättläggande:

UR REFERATET: "Helmer Johansson, Claes Hagström och Arne Blom i Trosa Spelmanslag håller också med om att det är viktigt att ta hand om de intresserade ungdomarna på rätt sätt, som man gör i Alfta. Men hur skall man komma i kontakt med dem? De är övertygade om att det finns många dolda

Dagens debatt

musikbegävningar i området. Här tycker de, att Sörmlands Spelmansförbund borde göra en insats. Där får man ju pengar från landstinget, men de pengarna används bara till forskning. I stället borde förbundet arbeta framåt, ta vara på och utveckla de låtar som skrivs i dag, göra spelmanstraditionen levande. Intresset breder ju ut sig mer och mer, både för folkmusiken och -dansen. I Hälsingland får man tex köpa 150 nyarrangerade låtar för 15 kr, sådant förekommer inte här."

UTAN ATT på något sätt förringa de utmärkte insatserna i Alfta och hela Hälsingland måste bilden av de sörmländska insatserna förtydligas. Det är riktigt att Södermanlands Spelmansförbund bedriver ett omfattande forskningsarbete; detta är även inskrivet i förbundets stadgar: "...samt uppteckna och levandegöra gamla värdefulla melodier..."

UTAN EN grundlig kännedom om svunna tiders musik (och dans) i Sörmland är det inte möjligt att bedriva någon sörmländsk folkmusikalisk verksamhet. Genom mångåriga insatser förfogar förbundet idag över ett arkiv omfattande 4-5 000 sörmländska uppteckningar. Det är troligen det största förbundsarkivet i landet. Sedan det senaste årsmötet samlar en särskild arbetsgrupp med dessa frågor.

SÖDERMANLANDS Spelmansförbund ägnar sig dock inte enbart åt forskning; det gäller ju även att, som Trosborna säger, "att göra spelmanstraditionen levande". Spelmansförbundet startade 1971 en målinriktad utbildning för spelmän. Förutom kurser med allmänt folkmusikaliskt innehåll har en tvåårig trestegskurs genomförts, där eleverna först har fått lära sig att spela efter gehör, i nästa kurssteg tillämpades kunskaperna genom att spelmännen fick försöka att tradera låtar direkt efter olika traditionsbärare och i den tredje delen fick man använda låtarna i sin ursprungliga funktion, dans. Det senare genom gruppvisa studier tillsammans med dansare.

ANTALET kurser har varit: 1971 en kurs, 1972 tre kurser, 1973 tre

kurser (varav en veckolång internkurs). I anslutning till kurserna har ett antal spelträffar för kursdeltagarna anordnats.

I år har trestegskursens tredje del slutförts. En nybörjarkurs kommer att genomföras den 6-8 september och veckan därefter startar trestegsutbildningen på nytt.

I ARTIKELN önskar man att förbundet skall "ta vara på och utveckla de låtar som skrivs i dag". Som visats ovan bygger förbundets verksamhet på den äldre traditionella sörmländska folkmusiken. Det förekommer dock, om än i liten omfattning, att även "nyskrivna" låtar sprids. Men som sagt huvudintresset ligger i det äldre materialet.

EN VIKTIG uppgift är att ge spelmännen låtmateriäl, kurserna lär ut gehörsmetoden och tekniken att spela "dialektalt". Det stora låtmaterialet finns dock i nedtecknad form och det är därför av vikt att publicera så stora delar av vårt arkiv som möjligt.

SÖDERMANLANDS Spelmansförbund har hittills publicerat fyra låthäften med tillsammans 576 låtar. Utgivningsverksamheten har kunnat genomföras med hjälp av stöd från landstinget. Dessa låthäften har gratis tillfällits förbundets medlemmar, den senaste utgåvan, ett nytryck av A G Rosenbergs folkmusiksamlingar från 1876-82, har dessutom kostnadsfritt distribuerats till samtliga musklärare i Södermanland.

TYVÄRR MEDFÖR denna generositet att upplagorna kanske alltför snabbt tar slut. Förbundet planerar dock att i samband med 50-årsjubileet nästa år kunna framställa en del nyttgävor. Under utarbetande är även ett låthäfte för skolbruk, avsett att användas som bredvidspelningsbok. Vidare planeras ett nytryck av K P Lefflers Folkmusiken i norra Södermanland (1899) och ev även ett häfte med de 75 melodier som folkskollärare A P Andersson i Berga, V Vingåker samlade in till Musikaliska Akademien 1879-80.

TILLSAMMANS med Sörmländska Ungdomsrådet ger förbundet ut ett medlemsblad, Sörmländslåten, där hittills närmare 200 notexempel varit införda. Både kursverksamheten och utgivningen av medlemsbladet handhas f n av nytillsetta arbetsgrupper som förhoppningsvis kommer att medföra en ytterligare ökning av verksamheten.

DET ÄR VIKTIGT att veta att konventionella uppteckningar av folkmusik huvudsakligen noterar melodin medan spelsättet och rytmiken ofta är mycket bristfälligt angivna. Det är därför nödvändigt att kombinera notläsandet med att lyssna till traditionsbärarna. Tillfälle till detta ges på stämmor och träffar, på våra kurser samt via förbundets automatiska låtspelare som på telefonnummer 0755-30680

varje vecka bjuder på folkmusik i en eller annan form. Denna service är relativt okänd men telefonsvararen har ändå haft över 10 000 anrop sedan starten för drygt ett år sedan.

I SLUTET på artikeln påpekas att Södermanlands Spelmansförbund står utanför Sveriges Spelmans Riksförbund (SSR). Det är riktigt, och vi ser vårt ställningstagande som en protest mot de förhållanden som råder inom riksförbundet. SSR:s arbete följs dock kontinuerligt upp av styrelsen som har till uppgift att föreslå lämplig tidpunkt för ett återinträde. Frågan om medlemskap avgörs varje år vid förbundets årsmöte och en överväldigande majoritet har hittills varit motståndare till ett återinträde. Jag betraktar det dock som önskvärt att SSR börjar fungera och att förhållandet normaliseras.

SÖDERMANLANDS Spelmansförbund är med sina närmare 500 medlemmar ett av Sveriges största spelanslag. Det är dessutom det äldsta. Förbundet bildades redan 1925 och firar alltså 50-årsjubileum nästa år. Genom att det sörmländska förbundet var pionjärer kan 1925 betecknas som den organiserade spelanslagens födelseår. Det är givet att ett sådant jubileum inte kan få gå obemärkt förbi; en rad av stämmor

planeras för nästa sommar, inventeringsverksamheten intensifieras, ett antal utgåvor planeras, kurser, arbetsläger, utställningar osv osv. 1975 kommer att bli ett arbetsamt och stimulerande år för de sörmländska spelmännen.

FÖRRA ÅRET bjöd på Kringellock med Riksspelmansstämma i Södertälje samt stämmor i Julita och Katrineholm. 1974 är därför något av ett mellanår. Men även ett mellanår har aktivitet: tre kurser och tre spelanslag är vid sidan av smärre aktiviteter det som märks mest. Nästa stämma blir i Katrineholm den 24 augusti, platsen är stadsparken.

SVENSK FOLKMUSIK rider f n på en kanske modebetonad intresseväg. Vi vet dock att det finns ett djupt och varaktigt intresse för äldre tiders kultur. I den nya statliga kulturpolitiken sammanfattas kulturbegreppet i åtta punkter, av vilka en angår spelmännen i hög grad: "Kulturpolitiken skall... garantera att äldre tiders kultur tas till vara och levandegörs..."

SÖDERMANLANDS Spelmansförbund vill tillämpa den tecken på vår musikaliska sektor och öppna möjligheterna för vår egen och kommande generationer att möta det sörmländska folkmusikaliska kulturarvet.

ARNE BLOMBERG, ordf